Otto Schneid
Papers

On the Problem of the Star of David
(Li-ve'ayat Magen David)

31

לבעית מגן 313.

(ייווא-בלעטער XIII, 5-6)

באחד הכרכים האחרונים, שהמכון "ייווא" בווילנה הספיק להוציא לאור, נמצא מחקר מאת נפתלי נוסנבלאט, המטפל בבעית מגן 313. המחקר הזה ראוי לתשומת לב הקהל המדעי כמדריך נאמן לספרות הקודמת ובגלל מסקנות הרציניות הגוראות תרומה מקורית להבנת סמלנו הלאומי. אמנם המחבר אינו מעמיק בשאלת התהוותו, אבל הוא מצליח להעשיר את ידיעתנו על מהותו.

בדרך סומך נוסנבלאט על במדבר ב', שבו ניתן תאור מחנה בני ישראל, "מנגד סביב לאהל מועד יחנו". השבטים, אחרי חילוק השבט יוסף מספרם שנים עשר; חנו מסביב לאהל, כנראה לפי [illegible] אסטרטגיות, מסודרים בארבעה מחנות: במזרח המחנה [illegible] מיהודה, יששכר וזבולון באמצע ומי יששכר וזבולון לשני אגפיו; בדרום מחנה ראובן, שמעון וגד וקרואשם ראובן; במערב אפרים ואתו בנימין ומנשה; ובצפון דן [illegible] את אשר ואת נפתלי. "ונסע אהל מועד, מחנה הלוים בתוך המחנות, כאשר יחנו כן יסעו, איש על ידו לדגליהם." בתווך, מסביב לאהל, חנה איפוא השבט לוי ומסביבו ארבעת המחנות המשולשים. בשימנו חוצה את ראשים של שני מחנות וכן את ראשי שניים פנימה, ובקשרנו את שנים עשר הנקודות [illegible] לפנינו צורתו היסודית של מגן 313. לפי-כך חושב אותו המחבר לסמל התאגדותם של שבטי ישראל [illegible] בשומרים על [illegible] על קדושיהם המשותפת.

ראשון הגיונים דרכיו ותוצאותיו אינה חסרה ודאות וביסוס. אך היחס בין מסבב למסובב אינו [illegible] פשוטים נסיונותנו כולו מאמצנו, כי לפעמים מוצאי אותו הדבר [illegible] ומסופקים [illegible]. [illegible] נוסנבלאט אינו מבאר את התופעה כולה. השם "מגן 313" [illegible] לא [illegible] במסורת. [illegible] האחרון "מגן" על נמר, [illegible] הוראה כלאה הקודמת, [illegible] היא ההולכת אחרי צירתו הסמל המאוחד.

בהוסיפנו למבנה [illegible] את אהל מועד עצמו [illegible] 313 [illegible] בשטחים [illegible] בו [illegible] שנים עשר, ולצורך [illegible] 313.

הקשר עם דוד המלך יתברר קודם

באמצעות הכנו את מסגרות העבודה בניל

הקשר עם דוד המלך יתברר קודם על יסוד העבודה בניל: ההיקפון כדרכה את מגן דוד
בעיגול, מחלק כל שטח לשלוש עשר פלחים. ובהוסיפנו לאלה עוד את אהל מועד שלמו
כתאו מיוחד ומרכזי, הרי סך הכל של קטעי העיגול ארבעה עשר, ולזאת היא בגמטריה של התבה דוד.
דוד ממלא גם בקרקנו את מקום יוצא ירכו המשיח. להסברת מגן דוד בעברו איפוא כבר שלשה גורמים
ואין ביניהם סתירה.

ועוד מצב אחר נגיע לאותה הצורה על ידי מתאימים (בין מציאות ארץ ישראל והמזרח הקרוב). במרכזי עקבות הכותרות לצמו לכותרת
היונית, נשענתי של צורתה היסודית ולפיה מפרח שנקרא כיום חבצלת ובתנ"ך שושנה. הפרח הלזה
בן שלשה עלים (ומלה שמו) כידוע. הרי כמדומה גברדנה בכותרות הוולוטות, אלא אולי נקרא (מותר)
בשם העברי שבלוליות. ולזה היה בלי ספק גם סגנונן של כותרות עמודי בית שלמה יכין ובועז,
שנעשו לפי ספר המלכים ב"מעשה שושן". את דמות השושנה (במובן המלה המקראי) נמצא
בתאורים פלסטיים מימי קדם, כגון בהקליפים הגלופים תבנית עצמות מהר הצופים. וכן עם גביעים
כאלה נקין את הדוגמה ההנדסית של שלשה חלקים המלאים בחצי-קטרים מסביב למרכזו: ומתארת את
פרח השושנה כפי שהוא נראה מלמעלה. והנה הצורה הזאת ליופיה יופה - נושא היא
ויש ללמד שהיא היא יסודה של ה"שושנת" באמנות ארץ-ישראלית העתיקה. כדמותו לאותו וכשינויים
רבים ביחוד האמנות היהודית בכל הגיאוגרפיה המוסיף וירבה להופיע ביחוד
מצבות. אף ה"רוזטה" וה"שושנה" של העממיה [illegible] אינה אלא שינויים עממיים. ובקרב גנות זמן עממיות.

~~צבע צורה~~

הסמל המשורטט המבטא בכל ההופעות הוא כנראה השמש. ניתן
בגלל ... גרנו האמנותית הלאה האמרו אחריות של עבודת השמש.
בצורה היסודית שלוש שלוש. ובקשתנו את הצבעים בקווים
~~אחוד~~ ... ניתן עוד פעם למגן דוד. המסמן בכן
המשיח, את השושנה ואת השמש.

(עד שיין (נזכר גם הבטלה)

לציון מיתולוגי הכרוך בחדשי השנה החולקת את מספרם ל-4 שנים עשר ~~חדשים~~ — דני יעקב
את מגן דוד ועם ... לשתים עשרה ונמחשב עם שתים עשרה נקודות החיתוך
בעצם הדבר
המסרתי מסמן איפוא את אחדות ישראל, ארבעה עשר קטעי הסגול.) ואת השמש
(ואין סמלנו) את הבנה מהרה, את המשיח, ואת השושנה

תשרי
חשון
כסלו
טבת
שבט
אדר
ניסן
אייר
סיון
תמוז
אב
אלול

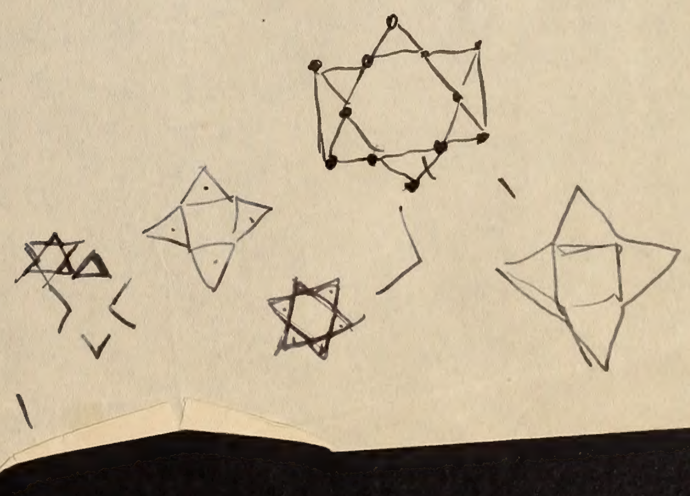

(בפרט בקשר למלחמה ולמדיניות)

כל מי שיעז כיום לדבר על ערכים מוסריים, יסכן את עצמו להיות למגוחך בעיני הרוב הגדול. כי [בהוויה] בנסיונות עשרות השנים האחרונות וביחוד [בקשר] המלחמה אבד לנו קנה המדה. כוחות הטנקים והפצצות וטירור שלהם [חשיבותם] גדלה בעינינו עד מאד; אמנם לא שכחנו עדיין את כוחות הנפש, את האידיאלים הרוחניים ואת מחשבת הצדק; אבל ממשותם וישנותם של הערכים הללו הולכת ופוחתת, אינם ממלאים עוד את חיינו ורומזים להרצאות לעניינים מפשטים, [כנדברי] העולם הבא. למעשה נעשינו קמצה קמצה לעובדי כוח האגרוף, העדפת החוזק מצאה מהלך בתוכנו, לסתור מעינינו את הדברים בני קיימא. השאלה המעשית הנמצאת ממצב זה היא השאלה, אם העדפת האגרוף תהיה הנשק המספיק להתגבר על כוחו ואם לא כדאי להצדיק בנשק יותר עצום. ושוב נמצא אולי דרושנו למחשבת הצדק בכל תקפה, בתתנו לעקרים המוסריים מקום בחיינו היומיומיים, המעשיים והמדיניים.

שנוי כזה לא היה [במהות] אלא לטובה, כי לא תמיד הכניע האגרוף את הרוחות; אדרבא, לאחר מלחמת העולם שלטה מחשבת הצדק ברוב האנושות. על אף הספקים וההבדלים הגדולים שנשארו גם בימים ההם, רבו אז ההפגנות ההמוניות נגד כל מלחמה ובעד שלום העולם ובשבועה החגיגית, שלא תהיה עוד מלחמה, התאחדו מחנות שהתנגדו זה לזה בכל יתר השאלות המדיניות. הכל היו אז מוכנים לקבל את כל מפר-שלום כמלחמה ולא לחוס עליו. אך בימי הרצון הטוב שלט בהמונים, נרדמו הממשלות על כתפיהם הרחבות רבצה האחריות, והיזמה צנחה לידי אויבי השלום. כבוד החלוץ להפרת שלום העולם הוא חלקו של הפשיזם היפאני. בפלישתו למנג'וקו התחיל כל הרע שבא עלינו עד היום הזה. או [ביתר דיוק]: לא במעשה הפשיזם היפאני התחיל הרע, כי אם [בתגובת] הממשלות ששלטו אז במצב; [ביי"ן] דו"ח ועדת ליטון, [שהשתכח] בינתיים, תוצאתו היתה לעזוב את כל הגזלנים למעשי רציחה חדשים ועתיקים. בלעדם [התחילו היפאנים כבר את חולות שומרי השלום] בשני לשנגחאי והתפשטותם בסין הצפונית וידעו היטב, שאפשר לשפוך [באסיה המזרחית] את דמי נכ"ים, מבלי לעורר במערב הרחוק יותר ממחאות על נייר. את סין [להקריב מעצמות המערב] ... סגורות, שהרעש לא יפריע לרקדנים [עד ולא יעיר עד בואה]. דרכם, שהתעוררות חיית השלום לא היה עוד מעצור. ננצר גם בטרגדיה של חבש, בהתלהבות הראשונה [שנתסברה], בחליה הסנקציות [הלקויה] והגינויה המעשית - והמוסרית. כי כעבור שלוש לאות חבש התחילו המדינות, זו אחרי זו, להכיר בשוד, ז"א להכניע לדרך המרצח, אלא [אפילו] באופן פרינציפיוני. ובין המכירים במלכות הגזלן היתה ס"ס גם צ'כוסלובקיה. אל נשכח את ההבדל שבחתרו אז [ממשלות הארץ]: הכנע הגדולים לפני זכות הסנוררת בטחון, אמנם בטעות, באגרופם הם - ואיזה נשק נשאר לקטנים בחסרם אף ראשית של עקרון הצדק? ברגע ההוא אבדה [לצ'כוסלובקיה] הזכות למחות כנגד כל ענוי מצב מהקונים חנינה ממנה. אולם, לפני שהגיע תורה, התאחדה החוק ההיסטורי, אולי במותו, במדינת הדם הספרדית. ידידיה הבורגנים והפרולטריים עזבוה בימי התגוננות [ובושה] הבבטחות מליבות, והכל נעשה בלא רחמים. בשעה שבאה לשפוך את דמי נשי ספרד

דהנחיל בנאצים

ולדיה, ולא התנוונה אף לדרגת הלנה העצומה; להציל את הארץ שנרדה בדמיה. גם [illegible]

לגוסטריה ה„נוצרית" אותו הגורל שהיא הנחילה ארבע שנים לפני כן לפולניה, ניכרים [illegible] מקילים של

חשבון התולדות. מצבה פגלוגו מקביל עתה יותר בגורל פולין. בין טורפי צ'כוסלובקיה [illegible] נכסיה

לא חסרה [illegible]. הלא בכוחותיה בטחה ובהבטחות שניתנו לה: גם אחותה הפולנית [illegible]

האחרונה והנואשת הופיעה ברוסיה, לסיים את [illegible]

עם המאורעות הגדולים [illegible] לפעמים ישים לב גם להופעות צעירות, אם

מחוץ ואם מבית. יש זוכרים עדין את תערוכת אמנות המזרח הרחוק שהתקיימה בזמנה עשרה בירושלים.

בכל תערוכות כאלה שנערכו בימים האחרונים באירופה, נתנה האיזה בין סין ליפאן את אותיה.

[illegible] הכל ידעו את המותר הגדול של אמנות סין מתלמידתה היפאנית [illegible] ואפילו בגרמניה

התיחסו המלומדים, עד עתה שיגלו, באהבה מחלטת לנרצחים ולא לרוצחים; אמנם [illegible] לפרקים

[illegible] עם מלומדי יפאן, אבל בהחלט נמנה מלהושיט יד לממשלה המגואלת בדמי רבבות

סין. רק הפעם נכונותנו הלאומי [illegible] התערוכה [illegible] אמנות סין ויפאן להבלבזאנות, להביע

אהדה לנגבי — ממשלת יפאן. ע"י קבלת הפנים, ההסתדרות הציונית, או ההסכמה, [illegible]

הקונסול היפאני הקרוב, לפתוח את התערוכה, ובחר החברה [illegible] באימה

ובירא. [illegible]

[illegible] לאם התרגיל [illegible] כבר, [illegible]

[illegible] ויחל נא הנעלה למשלה יחידים..

[illegible] לא יגיעו לידי [illegible] אם בדרך [illegible]

מתוך שיטה [illegible] המדה שנתקבלו [illegible].

ואנגליה רבת החטאים, במלחמה לו [illegible] חלוצת האנושות [illegible]

[illegible] מלחמה אנגליה בבת אחת מלחמה ברור

באנושות היא ומלחמה של [illegible] לנצחונה. למען ישבר לבסוף

שוט הדמים [illegible] הוכנו בו מכה מכה. [illegible] הדורות הבאים תתברר

אם [illegible] שליחות ההיסטורית [illegible] גם דבוא [illegible]

עלינו הרע הנורא.

[illegible] בחקירת התולדות [illegible]

ככה [illegible] הפלספה הדיאלקטית [illegible] לידי [illegible]

הנילה העממית והמסורתית [illegible] עם אמונה [illegible] היא [illegible]

[illegible] הזרוע [illegible] אינו אלא בן יומו וגם בפלס יאריכו [illegible]

העדנים [illegible] היא ויהיה כדאי לחיות.

מאז ומעולם [illegible] האנשים, הן העם דגת לבו, הן המלומדים בחקירתם, [illegible] כעין

[illegible], כעין תבנית [illegible], כי מתוך צרכיה הראשונים והטבעיים [illegible] רוח האדם לאפשרות

של שלטון המקריות [illegible]. [illegible] הולידה את מחלקת בגרמא, [illegible]

[illegible] גמול עולם, המחנים מעצמו [illegible] סופרי דברי הימים החדשים מצאו להם, על יסוד יון, את

~~את~~ חכמת הדיאלקטיקה. דניאל, וביחוד אצל הנביאים ~~מבוססת~~ מופיעה מחשבת ~~הדרך~~ הגמול ההיסטורי ~~ההגמ~~ בתולדות
מאמצעו נגלה כל מה שנגלה לחוליה דלדור המעשים לפי סדרי בראשית. במסורת העממית קבלה
אמונה זו את צורתה הפלאסטית ביותר ב"חד גדיא": ~~לדורה~~ צורה זו נאיבית היא, אולם אף ההיסטוריון
המודרני, ~~הבא~~ שאוצו מבחינת בעיקרון דיאלקטיות, יודע כי את האמת הטמון ואת הגורם המשותף לה ~~אל~~
~~מכוח הסתבכות~~ ~~מכוח הסתבכות~~ ~~יגיע לידי המשותף הלזה~~ ולא גשם.

האמבוות ~~הין~~ הן המוליכות אותו לידי המשותף הלה. אמן שאוב מתכן את הוראות
(~~את~~ הוא אף באיום קומתו)
שכוח הגרעין אינו אלא כן יומו; והעדים שלאותה היה ויהיה נדוני לחיות, יארעו גם היפות
~~את~~ ימיהם ממנו.

לבעית מגן דוד *)

באחד הכרכים האחרונים שהמכון "יווא" בווילנה הספיק להוציא לאור ("ייווא-בלעטער" XIII, 5-6)
נמצא מחקר מאת נפתלי נוסנבלאט, המטפל מחדש בבעית מגן דוד. המחקר הזה ראוי לתשומת לב
הקהל ~~במדה~~ כמדריך נאמן לספרות הקודמת ובגלל מסקנתו הרצינית הגורמת תרומה
מקורית להבנת סמלנו הלאומי. אמנם המחבר אינו מאריך בשאלות בתהוותו, אבל הוא מצליח
להעשיר את ידיעתנו של מהותו. הוא צדק לגל לראש בהמנח מהטעמת הרגילה, המחליפה את
הכוכב המשושה באחיו בן חמש הקצוות. המחבר סומך בעיקר על במדבר ב', שבו ניתן תאור
מחנה שבטי ישראל, ש"מנגד סביב לאהל מועד יחנו". השבטים אחרי חילוק השבט יוסף מספרם
שלושה עשר. מסביב לאהל חנו, מסודרים בארבעה מחנות, כנראה לפי השקפות אסטרטגיות:
במזרח, בכיוונה הראשון של דרכם, המחנה המרכב מיהודה באמצע ומיששכר וזבולון לשני
אגפיו; בדרום מחנה ראובן, שמעון וגד, ובראשם ראובן; במערב אפרים ואתו בנימין ומנשה;
ובצפון דן המנהיג את אשר ואת נפתלי. "ונסע אהל מועד, מחנה הלוים בתוך המחנות, כאשר
יחנו כן יסעו, איש על ידו לדגליהם". בתווך, מסביב לאהל, חנה איפוא השבט לוי ומסביב לו
ארבעת המחנות המשולשים. כשאנו חוצים את הראשים של שני מחנות, זה מול זה, וכן את
ראשי שניים פנימה, ובקשרנו בקווים את שנים עשר הקצוות של ארבעת המשולשים, הרי לפנינו
צורתו השלמה של מגן דוד. לפי-כך חושבו המחבר לסמל התאחדותם של שבטי ישראל השומרים
והלוחמים על קדושת המשכן.

הרעיון הגיוני דרכין ותוצאתו איננה חסרה וודאות ובירור. אך התפתחות הצורות
והסמלים ~~לא מתנהלת על קווים כל כך ישרים~~ איננה כה ישרה והיחס בין מסבב למסובב אינו כל כך פשוט.
~~על~~ אדרבה, נסיוננו כולו מלמדנו, כי מרובים לפעמים מוצאי אותו הדבר וכי מרכבים
תכניו הרוחניים ומסובכים קשריו ההיסטוריים. וכבן נוסנבלאט אינו מבאר את התופעה כולה.
את שאלת השם "מגן דוד" למשל לא העמיד. בלי כל ספק רומז המונח "מגן" על קמע,
תהא הוראה כזאת הקודמת, תהא היא ~~הנולדת~~ הבאה אחרי יצירתו של הסמל המתוארת! הקשר עם
דוד המלך יתברר בנקל בהמשכנו את מסקנות העבודה הנ"ל: בהקיפנו כדרכה את מגן
דוד בעיגול, יתפלג כל שטחו לשלשה עשר ~~חלקים~~ קטעים; ובהוסיפנו עליהם את אהל מועד
עצמו כתא מיוחד מרכזי, הרי סך הכול של קטעי העיגול ארבעה עשר, וזאת היא הגמטריה של
השם דוד. גם במקרנו ממלא דוד את מקום יוצא ירכו המשיח. להסברת מגן דוד הצטברו
איפוא כבר שלשה גורמים, ואין ביניהם סתירה.

ועוד מצד אחר נגיע לאותה הצורה ולקשרים מתאימים. בתורי בין מציאות
ארץ ישראל והמזרח הקרוב עקבות הכותרות שקדמו לכותרת היונית, נשאתי על צורתה
היסודית שמוצאה מהטבע. כלומר מוצאה הפרח שנקרא כיום חבצלת ובתנ"ך שושנה. הפרח הזה
בן ששה עלים (ומזה כידוע שמו) הרי המופיע במראהו בכותרות תבניתו הוולוטות, שלהן אולי
מותר לקרוא בשם עברי, שבלוליות. ולה היה בלי ספק גם סגנונו של כותרות עמודי בית שלמה

יכין ובועז, שנעשו, לפי ספר המלכים, "מעשה שושן". את דמות השושנה (במובן המקראי של
המלה) נמצא גם בתאורים פלסטיים מימי-קדם, כגון בתבליטים הגלופים על תבות עצמות (
מהר הצופים. בקשר עם תבליטים כאלה נבין גם את הדוגמה ההנדסית של ששת העלים
המלאים את עיגול ~~בחצי-קטרים מסביב למרכזו~~ מחצאי קטרים בצאתם מסביב למרכז: הדוגמה מתארת את פרח השושנה כפי
שהוא נראה מלמעלה. והנה הצורה הזאת יפה-נוחה היא, ויש לומר, שהיא היא יסודה של
ה"שושנת" הנמצאת כבר באמנות ארם-נהרים העתיקה. בדמותו שאדנה ובשינויים רבים
יחזור המוטיב בכל תקופותיה הבאות של האמנות היהודית וידבק להופיע ביחוד על
מצבות. אף ה"רייזעלע" וה"שושנתלע" אינן אלא בנות המין עממיות. הסמל המשותף
המתבטא בהופעות הנ"ל הוא כנראה השמש. יתכן, שמסרתנו האמנותית הזאת
השתמרו זכרונות פרהיסטוריים, כלומר שאריות של עבודת השמש. ובקשרנו בקוים את ששת קצות הצורה היסודית
אלה באלה, נגיע אל פסם למגן 313. (עכשיו נזכר גם בהולדה הישנה החושבת את
מספרם של ~~[illegible]~~ שנים עשר בני יעקב לענין מיתולוגי הכרוך בחדשי השנה, ונתחשב
עם שתים עשרה נקודות החיתוך של מגן 313 ועם שלשה עשר או בעצם הדבר ארבעה עשר
קטעי העיגול.) סמלנו המסרתי מסמן איפוא את אחדות ישראל, את הגנה מהרע, את המשיח,
את השושנה ואת השמש.

ד"ר א. שנ"ב.